REDACȚIUNEA, Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următorele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. în Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 bani pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 bani.

# GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXV.

„GAZETA“ iese în fiăcare ȡi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Tîrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 luni 12 c., pe trei luni 6 corone. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât și insertiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 212. Brașov, Vinerî 27 Septemvrie (10 Octomvrie). 1902.

## Finita la comedia!

Iute s'au deochiat „idealele porniri“ ale tinerimii maghiare în sînul federației „Corda Fratres“. După atâta sfară în țéră, după „sublimul“ avênt, ce și-l luase de a fraternisa cu tinerimea celorlalte națiunî și a discuta împreună în ce mod s'ar puté realisa mai curênd visul de aur al păcii, înțelegerii și iubirii între popóre — tinerimea maghiară întórce acum spatele acelei federațiunî și se lapădă și fuge de ea, ca și când ar fi o adunătură de leproșî.

Era un vis frumos ca la Budapesta studenții maghiarî sĕ dea mâna cu studenții universitarî ai țĕrilor înaintate apusene pentru preamărirea culturii și a bunei învoirî între națiunile Europei. Dér n'a durat mult. Tinerii maghiarî și cei ce i-au inspirat au credut câte-va momente, că vor cuceri inimile și vor ajunge a juca un rol decisiv în reuniunea în care au întrat.

Rĕsfățațî de norocul, ce i-a favorisat așa de mult de câte-va decenii, șoviniștii maghiarî bĕtrânî și tinerî sperau, că le va succede a posa și înaintea areopagului tineretului universitar european ca națiune condusă numai și numai de principiile generóse ale libertăței egalităței și frățietăței, sperau că vor isbuti a fi din nou lăudațî pentru simțul uman, pentru liberalismul și cavalerismul lor presupus. Dér s'au înșelat amar.

Zadarnice sunt și trebue sĕ fiă adî tóte silințele, ce și-le dau Maghiarii de a ascunde lumina sub obroc și de a duce din nou în rĕtăcire opiniunea publică europeană asupra naturei criminale a adevĕratelor lor nisuințe în raporturile cu popórele, cu carî locuesc și constitue împreună statul acesta.

A cuceri inimile nu póte decât numai cel ce simte, că-i vine dela inimă.

N'a fost așa însĕ nicî un minut în tot timpul în care studențimea maghiară a deliberat împreună cu studenții națiunilor representate în federația „Corda Fratres“.

Acum iese la ivélă, că în fața nobilei probleme umanitare și civilisatóre ce și-a pus'o federația din partea maghiară s'a urmărit tendența de a suprima marea causă a libertății și a dreptății naționalităților din Ungaria.

Cetitorii noștri își vor aduce aminte, că încă în Martie anul curent s'a fost făcut o interpelație în camera ungară cu privire la cestiunea, décă studenții românî din Ungaria, au séu nu dreptul a pretinde, ca sĕ figureze în congresul studențesc internațional ca tinerî de naționalitate română, orî că trebue sĕ se declare de Maghiarî.

Pe atuncî era vorba, că la congresul, ce se va ținé în Budapesta ascultătorii românî dela universitățile maghiare vor cere a fi grupațî după naționalitate. Acésta a fost de ajuns pentru-ca sĕ deștepte furia ministrului de instrucțiune și a celor din fruntea universității. Indată s'a ordonat cercetare energică contra universitarilor românî, ér Wlassics a mers până a secunda pe interpelator, lăsând sĕ cadă cuvêntul suspiționător de „irredentism“.

A declarat atuncî ministrul, că nu va tolera ca federațiunea internațională studențéscă sĕ fie esploatată pentru astfel de demonsrrațiunî poiitice, și că decî va sugruma în germene mișcarea din sînul studenților românî.

D-l Wlassics șĭ-a ajuns scopul, însĕ numai în ce privesce demonstrația politică a tinerimei maghiare, care în cestiunea privitóre la principiul naționalității, sub cuvênt, că secții nu s'ar puté forma de cât numai după state, a voit sĕ declare desființată naționalitatea Românilor din Ungaria.

Intr'atâta i-a succes ministrului unguresc de a suprima mișcarea acésta dușmană naționalității române în cât a trebuit sĕ fie suspendat și congresul din Budapesta și sĕ-șî dea dimisia Maghiarii, ce ocupau funcții în federațiune.

E vorba acum chiar de desființarea secției maghiare a studenților, după-ce tînĕrul Wlassics Tibor și-a dat dimisa din funcțiunea de primconsul și de redactor al organului oficial al secției.

*Finita la comedia*! Din federația studențéscă, în care Maghiarii nisuiau a juca primul rol, luând asupră-șî însărcinarea de a compune și statutele ei, s'a făcut o federație a națiunilor latine.

Așa o presentă adî Maghiarii înși-șî, pretindênd că s'au retras din ea, fiind-că ar fi un loc de refugiu al agîtatorilor naționaliștî și n'ar fi teren priincios pentru proiectul de statut nou, ce l'au fost compus presidentul ungur al federației și presidentul secției maghiare, proiect prin care se decreta mórtea naționalităților din statul ungar.

Tóte aceste au deschis și mai mult ochii celor din strĕinătate și n'a putut surprinde de loc, décă congresul ultim pregătitor dela Veneția a blamat purtarea și apucăturile șovinismului maghiar, nedemne de marea țintă ce-o urmăresce federația internațională studențéscă.

Incât pentru frăția mai strînsă ce s'a legat cu acéstă ocasiune între tinerii națiunilor latine, care frăție își află tocmai acum cea mai viuă și înaltă espresiune în visita studenților italienî în România, noi nu putem decât sĕ ne bucurăm de ea din tótă inima.

---

**Situația în afacerea pactului** economic austro-ungar nu s'a schimbat întru nimic spre bine. Ministrul-președinte *Szell* a sosit alaltăerî în Viena și a fost primit într'o lungă audiență de Majestatea Sa. Szell a raportat corónei despre starea pactului, mai ales despre resultatul tratărilor din Budapesta. — In aceeașî di după amiadî Majestatea Sa a primit într'o lungă audiență comună pe miniștri *Goluchowski* și *Koerber*. — După un diar din Viena, greutățile ce s'au ivit ca prin surprisă în calea resolvirei pactului, sunt a se căuta în participarea Ungariei la datoria publică comună. La 1867 Ungaria n'a voit sĕ ia asupră-șî o parte din datoriile imperiului austriac, s'a declarat însĕ gata sĕ contribue și ea anual cu 30 milióne florinî la acoperirea dobêndilor. Ungaria pretinde acum, după ce s'a făcut conversiunea, ca suma acésta sĕ fie scădută la 24 milióne. Austria nu e învoită, și de aicî ar veni neînțelegerea.

---

## Din camera ungară.

(Ședința de la 8 Octomvrie).

Sesiunea 1902/903 a dietei ungare s'a început erî în 8 Octomvrie în noul palat, după-cum am anunțat erî la ultime scirî.

Ședința s'a început prin cetirea rescriptelor regescî. Deputații aprópe în numĕr complet. Public numĕros. Vice-președintele partidului koșutist Bela *Barabas* într'un discurs plin de patimă critică guvernul în cestiunea convocării dietei. Ar fi fost datoria M. Sale regelui sĕ vină la deschiderea solemnă a sesiunei. In Viena Maiestatea Sa se presentă la fie-care sfințire de biserică. Barabas spune mai departe, că Austria *caută sĕ esploateze Ungaria pe terenul economic și că acésta corespunde și dorinței regelui.* (Sgomot colosal). Președintele Apponyi soméză pe orator a-șî rectifica vorbele. Barabas rĕspunde, că *se închină cu respect înaintea regelui*, dér *susține ce a dis întru cât privesce pe împĕratul.* Oratorul este chemat la ordine. Oratorul vré sĕ motiveze. Președintele îl amenință, că îi va lua cuvêntul. (Intreruperî sgomotóse în stânga). Barabás încheie declarând, că partidul sĕu va lupta din tóte puterile, ca sĕ zădărnicéscă negocierile.

Ministrul președinte *Szell*, luând cuvêntul combate pe Barabás. Așteptă liniștit discuția asupra cestiunei, de ce n'a participat la aniversarea lui Kossuth. „Insinuațiunea, ce s'a făcut, că intențiunea M. Sale ar fi ruinarea Ungariei, o resping solemn. Declar, că în tot timpul negocierilor dificile, M. Sa n'a încercat de loc sĕ

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

## Dama din Tivoli.

De Knut Hamsun.

(Fine).

La timpul fixat așteptaiŭ la gară, decis sĕ mĕ țiu de promisiune. Se făcură șépte, ea nicăirî. Trenul plecá, cu tóte acestea așteptaiŭ până la césurile opt; dênsa nu veni. In sfîrșit chiar în momentul când mĕ gândiam sĕ plec acasă, veni abia rĕsuflând, direct spre mine. Și cu tóte că tótă lumea din apropiere putea sĕ audă, dise tare și respicat, fără sĕ mĕ salute:

— „Poțî sĕ-țî închipuescî, că aséră te-am mințit? Ințelege..., a fost numai o glumă“.

— „Da, da“, rĕspunseiŭ eu, cam rușinat, „s'ar puté sĕ nu înțeleg?“

— „Da, dise dênsa, déră puteai s'o iai și în serios și Dómne, ce-ar fi fost de mine?“

— „De ce ți-e așa de frică“?

— „Nu..., vino acuma, dise trăgându-mĕ de braț. Sĕ nu mai vorbim nimic de întêmplarea asta, te rog fórte mult“.

— „La disposiția d-tale“, rĕspunseiŭ eu, „tot ce poftescî“.

Merserăm pe strada Rosenkrantz în sus, spre Tivoli, apoi după Dammen cotirăm la stânga, în parc. Ea mĕ conducea. Ne aședarăm pe banca cunoscută și vorbirăm de lucrurî indiferente. Ea era ca de obiceiŭ nestatornică în gândire, dér bine dispusă. Chiar rîse de câte-va orî și începù sĕ fredoneze un cântec.

La órele 10 se ridică, rugându-mĕ sĕ o însoțesc. Ii oferiiŭ brațul mai mult în glumă. Ea mĕ privi lung.

— „Asta nu se póte“ dise dênsa. Merserăm spre Tivoli, unde ascultarăm de-afară musica. Omul cu bicicleta se înălța érășî pe spirală.

Ca cuprinsă de frică, mĕ apucă nervósă de braț ca și când dênsa ar fi în pericolul de-a cădé. Peste puțin îi reevin buna disposiție. Ce ar fi, décă ar cădé și ar îngenunchia într'o halbă cu bere? Rîse la ideiea acésta cu atâta plăcere, încât ii curgeau lacrimile.

Tot în bună disposiție plecarăm spre casă. Ea îngânà din nou o melodie. Intr'o stradă întunecósă, înaintea unei case, care avea în față o scară de fer mică și négră, rĕmase înmărmurită și privi fix aiurată. Eu rĕmășeiŭ surprins, ea arătà trépta cea mai de jos a scării, dicênd răgușită: „E chiar așa de mare ca sicriul copilașului“.

Mĕ supĕraiŭ și diseiŭ dând din umerî“:

— „Așa, ér începî!“

Se uità la mine și încet, încet de tot, ochii i-se umplură de lacrimî, ér la lumina unei ferestre din parter vĕduiŭ cum îi tremurau buzele! Ea 'șî încrucișà nervos mânile. Un moment mai târdiu trecù un pas înaintea mea șoptindu-mî:

— „Iubitule, ai milă de mine!“

— „Se 'nțelege“, rĕspunseiŭ eu și plecarăm înainte. La pórtă îmî strînse din nou mâna, înainte de ce 'mî dise bună-séra.

* * *

Trecură câte-va sĕptĕmânî fără ca s'o vĕd. Eram fórte supĕrat pe mine, că îi credusem și mĕ convinseiŭ, că n'a fost de cât o glumă. „Bine“ — gândiam în mine — „S'o ia dracul!“

Intr'o séră eram la teatru, se juca „Liga tinerimei“ de Ibsen. In actul al doilea mĕ trezesc cuprins de-o neliniște nervósă. Ceva din afară influința asupra nervilor mei. Simțiî aceeașî turburare, ca atuncî la Tivoli în decursul concertului cântăreților din Paris. Mĕ întorc repede — da, dama mea îmî stetea la spate și mĕ privia cu ochii pĕtrundĕtorî. Mĕ întorseiŭ și îmi încordaiŭ tótă atențiunea pe scenă, cu tóte acestea, aveam sentimentul de nedescris că a-șî fi săgetat de din dărĕt de ochii aceia de metal.

Nerăbdător mĕ ridicaiŭ și plecaiŭ înainte de sfîrșitul spectacolului.

* * *

mē influinţeze. (Aprobărĭ). Sper, că d-v. mé veţĭ crede, ca bărbaţĭ serioşĭ, şi nu ca politicianĭ pătimaşĭ. Vē asigur, că M. Sa a observat în tot-déuna obiectivitatea, care corespunde spiritului sēu înalt şi grelei sale posiţii, prin ceea-ce merită mulţumirea şi recunoscinţa nóstră". — Intru cât privesce declaraţia partidului koşutist, că va căuta a zădărnici cu orĭ-ce mijlóce negocierile, Szell declară, că şi oposiţia trebue 'sē respecteze legea, parlamentul este espresiunea suveranităţii poporului şi prin urmare o fracţiune nu se póte sustrage legilor.

## Politica ministeriului Combes.

La 6 Octomvrie séra s'a dat un banchet în Paris de către comitetul comercial şi industrial republican, la care a participat şi ministru president *Combes*. Premierul frances a ţinut cu ocasiunea acésta un discurs politic remarcabil.

*Combes* se felicită, că a devenit urmaşul lui Waldeck-Rousseau, care realisând unitatea partidului republican, a smpuls republica din pericolul dublu al naţionalismului şi clericalismului reacţionar. Nimic nu se póte schimba în politica acésta. Trebue sē se continue munca pentru recucerirea drepturilor, ce le-au câştigat pentru stat părinţii revoluţiunei. Au dóră nu revoluţia acésta a fost, care a şters de pe frunţile lor timbrul, ce se pusese odinióră tuturor acelora, carĭ se ocupau cu comerciul? Vē apēraţĭ aşa-dér interesul cel mai propriu, când *apreciaţĭ revoluţiunea*. Contra acestei revoluţiunĭ a isbucnit o *contra-revoluţiune*, care printr'o tactică schimbată voesce sē creeze aparenţele unei adevērate revoluţii. Membrii claustrelor se refugiéză înaintea altarelor glorificând libertatea, şi chiamă de mărturie pe Dumnedeu, că se prigonesce libertatea consciinţei. Femeile distinse din Foubourg învită femeile din popor la o puternică demonstraţie teatrală. Nepoţii Chouanilor*) se aprovisionéză, în mijlocul strigătelor masselor, cu arme murdare, atacând cu ele armata, când acésta vré sē împrăscie tumultul. In numele libertăţii, congregaţiile se pun afară din lege. Ordinaţiunile nóstre le arată, că nu suntem dispuşĭ a ne încurca prin falsul lor liberalism. In fine am întrebat ţera, care nĭ-a rēspuns prin senatele departamentelor şi ale comunelor, când felicitându-ne, ele ne-au aprobat procederea.

Aşa-dér contra-revoluţia e *înfrântă*. In felicitările corporaţiunilor legale noi vedem o încuragiare. Problema ingrată, ce ne-am luat, n'a progresat încă departe, vom desfăşura însē forţă suficientă, ca s'o finalisăm. In numele întregului ministeriu vē asigur despre acésta, căcĭ pe câtă vreme parlamentul are încredere în noi vom urma lupta şi ne vom împlini datoria... Când guvernul a decis sē apere interesele industriei şi comerciului, datoria lui este de a menţine linîştea înăuntru şi pacea înafară. Declaraţia acésta este la loc acum, când reacţiunea subminéză şi creditul cassselor de păstrare, şi când muncitorii minerĭ ameninţă cu greva generală.

In ce privesce *situaţia externă* — dise Combes — de la 1870 Franţa totdéuna a ţinut la pace. Nicĭ o putere n'a făcut mai mult pentru pace şi pentru concordia internaţională. Naţionalismul s'a încercat, se abată Franţa pe alte cărărĭ. *Franţa însē a respins cu dispreţ rēsboiul şi reacţiunea*. Dér nu sentimentul slăbiciunei este, care îndémnă Franţa spre pace, fiind-că Franţa are o armată, care în ce privesce vitejia şi forţa, póte trage deget cu orĭ-care armată. Franţa republicană e condusă însē mai ales de ideile civilisaţiunei. In Franţa, care-şĭ întórce faţă de către rēsboiŭ, *binele public şi privat îşi află basa în pace*. Sē profităm de pacea acésta. Intréga lume recunósce lealitatea politicei nóstre esterne. Franţa se razimă pe-o puternică alianţă şi se póte lăuda cu prietinii preţióse. Inconjurată de stima publică, republica póte sē ia linîştit posiţie faţă cu ameninţările monarchistilor şi sbierătile furióse ale naţionaliştilor.

*) *Chouan* (pronunţă: şuan), se numiau insurgenţii din Vendée pe timpul primei republice francese. — In primele timpurĭ ale insurecţiunei Vendéenilor contra republicei, ţeranii se adunau nóptea, înţelegēndu-se prin strigăte imitate după strigătul sinistru şi plângētor al cucuveicei. In limba francesă cucuveica se numesce „*Chat-huant*", de unde prin corupere s'a format cuvēntul „Chouan", care prin extensiune s'a dat tuturor partisanilor causei royaliste în Bretania. — Nota Red.

---

Plecasem pentru câte-va lunĭ din oraş. Când mē înapoiaiŭ o uitasem deja de demult pe dama din Tivoli. Nicĭ o singură dată nu mē gândisem la ea. Dispăruse din consciinţa mea tot atât de pe neaşteptate, după cum venise.

Intr'una din serile ceţóse din urmă, mē preumblam în sus şi în jos pe strada Torf. Mergeam privind cum se loviau ómenii unul de altul prin ceţă. Mē preumblasem ca un sfert de ceas, şi-'mĭ făceam socotéla:

„Mē mai duc odata în sus şiapoi plec acasă".

Erau unspre-dece césurĭ.

Apucaiŭ încă odată în sus. La lumina felinarului din apropiere vēd o persónă venind spre mine. Mē dau la o 'parte.... ea însē mē urmăresce. Cotesc repede spre partea opusă, spre stânga, ca sē înconjur o ciocnire şi vēd doi ochĭ, carĭ mē fixéză prin negură.

„Dama din Tivoli" şoptiiŭ împietrit. Venia direct spre mine cu privirea-i rigidă, faţa ei era de-o expresie ciudată. Intr'o mână purta manşonul. Mē privi un moment.

Da, da... a fost copilul meu! dise apăsat şi dispărù în negură....

## O broşură sensaţională.

Pe când în Budapesta se deschide noua sesiune parlamentară în pomposul edificiu, de cât care, cum spune Bartha Miklós mai mare şi mai grandios n'are nicĭ Roma, nicĭ Londra, nicĭ Berlinul, — un deputat guvernamental al Recaşului Dr. *Lendl* Adolf, sub titlul „*Utazás kerületemben*" (o călētorie în cercul meu electoral) descrie într'o broşură stările deplorabile din părţile bănăţene, carĭ stau în contradicţie flagrantă cu bombasticismul parlamentar din Budapesta, pe care când îl urmărescĭ ţi-se sugeréză ideia, că avem de a face cu representanţii unei populaţii ajunse la apogeul bunăstării sale materiale, o populaţie espansivă, ai cărei representanţĭ vorbesc în conscienţa plenitudinei forţei acelora, carĭ i-au trimis sē legifereze.

Lăsând responsabilitatea în sarcina numitului deputat, facem un extras, după „Alkotmány" din amintita broşură:

D-l Lendl descrie înainte de tóte naţionalităţile cercului sēu electoral, carĭ forméză un conglomerat de popóre, carĭ n'au între sine nicĭ o legătură, afară de limba comună, care este *limba română*, şi o trăsătură comună: răbdarea în tăcere a miseriei şi nemulţumirei.

După acestea se ocupă în detail cu raporturile din comuna *Ohaba Forgács*, care înainte de asta cu 40 anĭ era o comună bine situată, ér astădĭ flămândesce şi cerşesce. Causa ruinei sale: regularea hidrotechnică. Multe jalbe s'au trimis de aicĭ la centrul comitatului. Tóte înzadar. Fişpanul avea încredere órbă în rapórtele organelor sale, carĭ tóte presentau lucrurile în colorile cele mai frumóse.

Deputatul Recaşului descrie apoi încercările de maghiarisare forţată a Şvabilor din Recaş. carĭ au avut drept resultat, că astădĭ elementul şvăbesc, odinióră cel mai patriotic, s'a stricat cu Maghiarii. Broşura acusă direct cercurile conducētóre, carĭ au produs acéstă situaţie.

D-l Lendl se ocupă mai departe cu isprăvile unui notar, care în comunele *Icla* şi *Budinţ* jócă rolul unei paşale. Décă ţēranul nu se apropie de dênsul gudurându-se, ca un câne, îi trage palme şi îl dă afară pe uşe. Fiind în acelaşĭ timp şi diriginte poştal, scrisorile le aruncă pur şi simplu în foc, în loc sē le înmâneze. Sute de jalbe s'au făcut contra lui, cu tóte acestea nu i-s'a atins nicĭ un fir de pēr, autorităţile îl toleréză — fiind-că e bun *agent electoral*.

Deputatul descrie o mulţime de alte afacerĭ murdare, construcţii de căi ferate vicinale etc., în carĭ acusă direct de escrocherie pe cercurile conducētóre.

Incep a se desvēli tablourile triste din ţéră, ca vrednic „pendant" la grandomaniile, ce se debitéză sus, pe socotéla populaţiei, care se plânge şi n'are cine sē o asculte.

## Anexarea Tibetului.

O mare sensaţie a produs publicarea de către diarul „*Novoje Vremia*" a convenţiunei dintre Rusia şi China, după care acésta din urmă, pentru păstrarea păcei în Tibet, a cedat tóte drepturile sale asupra acestei provincii. Rusiei. In schimbul acestei cedărĭ, Rusia garantéză integritatea statului chines şi îşĭ acordă dreptul de a interveni în cas de rēsboiŭ séu disordinĭ, când China n'ar fi în stare sē resiste. Provincia Tibet va fi guvernată de Rusia, ér China va avé numai dreptul de a institui acolo consulate. Afară de acésta, Ţarul va permite întroducerea fără taxe vamale de mărfurĭ chinezescĭ în Tibet şi va respecta religiunea locuitorilor. Nu va fi permisă de asemenea dērîmarea bisericilor pentru facerea de căi ferate séu fortăreţe.

Décă acéstă scire a lui „*Novoje Vremia*" este basată pe adevēr, atuncĭ Rusia a supus sub protecţiunea ei colosalul teritoriu al Tibetului. Căcĭ Tibetul are o întindere de peste 2 milióne kilometri, pătraţĭ şi prin urmare e de trei orĭ mai mare ca Austro-Ungaria întrégă. Numērul locuitorilor ei se urcă abia la 2.250.000, în cea mai mare parte Mongolĭ, Circasienĭ etc., carĭ practică budhismul.

Cu dobîndirea Tibetului, Rusia ar face încă un pas fórte important pentru încunjurarea statului anglo-indian la Nord. Urmările politice şi comerciale ale unei protecţiunĭ rusescĭ în Tibet, spune „*Neue Freie Presse*", ar fi incalculabile şi trebue sē fim cu atât mai curioşĭ sē scim despre primirea acestei scirĭ de către Anglia, cu cât articolul convenţiunei, privitor la garantarea teritoriului chines şi la ajutorul Rusiei acordat imperiului ceresc în cas de rēsboiŭ contra unei a treia puterĭ, constitue întru cât-va o contrabalansare a alianţei anglo japonese.

## SCIRILE DILEI.

26 Septemvrie. v.

**Monumentul eroului de la Griviţa** Iorgu *Cosma*, mort în asilul sēracilor din capitală, a doua di după-ce defilase în fruntea regimentului sēu, îmbrăcat în haina monacală, se va inaugura Duminecă în 6 Octomvrie v. la mănăstirea Cernica, unde se află mormêntul sēu. Monumentul lucrat de sculptorul Filip Marin, are o înălţ me de 3 m. şi 60 cm. şi a costat suma de 2950 lei. dintre care 1974 strînşĭ prin subscripţia publică deschisă de diarul „Universul", ér restul de 976 lei oferiţĭ de d-l Cazavillan directorul acelui diar. Acest monument, ca şi înmormêntarea impunătóre ce s'a făcut în luna lui Maiŭ eroului Cosma, se datoresc directorului diarului „Universul", care nu lasă sē trécă nicĭ o ocasiune, când este vorba de a-şĭ arăta calităţile sufletului şi inimei cu care e înzestrat şi care-i fac onóre.

**Cuvêntul de ordine al Croaţilor.** Toţĭ Croaţii au primit cuvêntul de ordine de a nu cumpăra nimic de la comercianţii sêrbĭ. Şi efectul acestui boicot a început sē se resimtă: vêndarea în magazinele Sêrbilor a scădut cu 95 la sută din ceeace era mai înainte. Ruina acestor comercianţĭ e mai mult ca sigura. Croaţii se ţin cu o tenacitate rară de cuvêntul de ordine, ce li-s'a dat. Un amēnunt interesant e următorul: studenţii croaţĭ se plimbă prin strădile prin carĭ abundă magazinele mai de sémă ale Sêrbilor, pentru a vedé ce dame croate frecuentéză magazinele acestea. Aceste dómne sunt ameninţate, că la carnavalul ce vine nu va dansa nimenĭ cu ele, décă vor continua sē cumpere din aceleaşĭ locurĭ!

**Mare incendiu.** In Chezdi-Oşorheiŭ a isbucnit un incendiu în grajdurile fabricantului de spirt Török Sándor. In grajdurĭ erau mai bine de 100 boi, din carĭ n'au putut fi liberaţĭ de cât 55, ceilalţĭ au cădut pradă flacărilor.

**O moştenire în flacărĭ.** Se anunţă din Cluşiŭ, că locotenentul colonel Gedeon Stoianovicĭ moştenind o sumă de douēsute-cincĭ-decĭ de mii de coróne, a pus banii într'o cutie. Copiiĭ sēi jucându-se, i-au aruncat în foc. Locotenentul colonel s'a îmbolnăvit de supărare.

**Esploatare neomenéscă.** S'a întêmplat pe timpul manevrelor. Un detaşament din regimentul 3 din Dobriţin a sosit în Ceica (Bihor) sub conducerea unui sublocotenent. Jupânul *Löwinger* a profitat de ocas e şi începù sē-şĭ vîndă marfa cu preţurĭ esorbitante. Bieţii soldaţĭ fiind flămândĭ, plătiau cât le cerea jupânul, pentru douē ouē câte 66 filerĭ. Vēdênd acésta comandantul, a postat la uşa jupânului o sentinelă, ca sē opréscă pe orĭ-ce soldat de a întra în prăvălie. Löwinger s'a plâns telegrafic la ministrul de honvedĭ. La acéstă plângere acuma a sosit rēspunsul la vice-şpanul din Oradea-mare. In rēspuns se spune, că deórece s'a dovedit, că Löwinger a exploatat în mod neomenesc, disposiţia luată de sublocotent nu se póte desaproba.

**Iérnă timpurie.** Etă prevederile astronomice asupra timpului prin care trecem: Barometrul fórte scădut, cu timp închis, ploios şi urît, de la 7 la 11 şi la 14, 15 şi 16 Octomvrie. In nóptea de 17 spre 18 céţă şi timp rēu asupra Franciei, Atlanticei, Mărei Mânecei şi golfului Gasconiei. La 25 frig în sudul Franciei, Alpĭ, cu vênt de la nord şi de la nord-vest, plóie şi póte zăpadă. De la 25 la 31 depresiunile barometrice reîncep la nord, în timp ce vênturĭ puternice de la sud-vest la vest suflă asupra Angliei, Olandei, Mânecei şi Mărei Nordului. Aceste prognosticurĭ au început sē se împlinéscă. O telegramă din Roma spune: în câte-va părţĭ ale Italiei şi Siciliei au reînceput furtunile cu ploi marĭ şi aluvióne, causând marĭ pagube.

**Morminte vechĭ romane.** Din Roma se anunţă, că în diua de 4 Octomvrie a. c. s'au descoperit în catacombele foruluĭ roman alte douē morminte fórte vechĭ. Cele patru morminte descoperite până acuma, sunt cele mai însemnate dintre tóte monumentele aflate acolo.

**Rēsbunare cumplită.** In Boiţa s'a sēvêrşit Miercurea trecută cununia lui Nicolae Petroşanu cu fata lui Ilie Bodişanu Pe fata lui Ilie o ceruse mai înainte Gheorghe Barbur, dér a fost refusat. Mercurĭ în spre séră, când convoiul nupţial mergea din Boiţă la Criscior, unde locuia mirele, Gh. Barbur, ca sē-şĭ rēsbune, a pus dinamită în drum, cu scop de a arunca în aer prima căruţă, în care era mirele şi mirésa. Inaintea convoiului a trecut însē o căruţă gólă, în care era numai Ion Singuran din Criscior. Dinamita a esplodat, omorînd pe Singuran împreună cu cai cu tot. Nuntaşii au scăpat. Barbur a fost arestat.

**Cel mai bētrân om din Cernăuţĭ.** In diua de 1 Octomvrie a murit în Cernăuţĭ Petru Haiwas, în etate de 104 anĭ. El a vēdut prin urmare trei secole.

**A murit toastând.** Cunoscutul bancher din Seghedin, Max Marian, pe când ridica un toast la un banchet, a cădut mort de o sincopă a inimei.

**Uciderea în masse a paserilor cântătóre.** Pe ţērmurile Egiptului paserile călētóre, carĭ ne părăsesc pe noi la apropierea ernei, sunt prinse pe cleiŭ şi omorîte în masse. Locuitorii barbarĭ din Egipt ne lipsesc în acest chip pe noi, Europenii, de milióne de paserĭ cântătóre.

**Unt parfumat.** Étă moda cea mai nouă, ce se practică în Anglia. In lăptăriile, unde se face untul acesta, domnesce un miros de florĭ, ca într'o florărie séu în laboratoriul unui fabricant de cosmeticurĭ.

**Teatru german.** Vinerĭ relâche. Sâmbătă în 10 Octomvrie representație clasică: *„Neguțĕtorul de Veneția"*, comedie în 5 acte de Shakespeare.

## Din Clușiŭ.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.")

*Clușiŭ*, 7 Oct. n.

Studenții universitarĭ românĭ de aicĭ șĭ-au dat întâlnire în 4 Oct. n. la îndatinata séră de cunoscință, în sala cea mare de la Biasini. La convenirea acésta românéscă a fost învitată tótă inteligința română din Clușiŭ, care a primit învitarea universitarilor și cu drag i-a și urmat, presentându-se în frumos numĕr, ca sĕ-șĭ petrécă cel puțin câte-va óre în societate românéscă! Cu plăcere și cu încordată atențiune asculta tinerimea bunele sfaturĭ, ce i-le legau de inimă cu atâta dragoste domnii oratorĭ din inteligința Clușiului, și érășĭ membrii acestei inteligențe sĕ veseliau în însuflețirea generală a tinerimii. A fost representată la convenirea nóstră, prin câte doi delegațĭ, și tinerimea săsécă și slovacă, aceste douĕ naționalitățĭ, cu carĭ împreună suferim de atâta timp șicanările șovinismului de la putere!...

Convenirea a fost deschisă printr'o vorbire frumósă de bineventare a președintelui tinerimei universitare române cand. de adv. *Lucian Balint*, rostită cu mult avênt la adresa inteligenței! Urméză apoi stud. în filos. *Vasile Meruțiu*, care în vorbirea-i bogată 'n espresii alese poetice, salută pe nou veniții universitarĭ. Ii rĕspunde în numele celor nou întrațĭ, stud. jurist *Eugen Sîmpetreanu*. Se ridică apoi distinsul advocat, d-l Dr. A. *Isacu* și propune sĕ se cânte „Deșteptă-te Române". După-ce în generală însuflețire se cântă cu acompaniarea musicei frumosul nostru imn, vorbesce d-l Dr. *Isacu*, dând multe și folositóre sfaturĭ românescĭ tinerimii. Se cântă apoi imnul național săsesc și slovac. Stud. jur. *Mihail Dobrean* în limba germană salută pe delegații celor douĕ tinerimĭ representate. Aceștia rĕspund prin toaste pline de simpatie față de noi!... Intre generale strigăte de „sĕ trăiéscă" se ridică de toțĭ iubitul protopop, d-l Dr. *Elie Dăianu* și rostesce un frumos și însuflețit toast. E mândru de-o așa tinerime, speranțe marĭ légă de ea și cu multă satisfacție constată, că tinerii îșĭ înțeleg misiunea și se străduesc a-șĭ ajunge ținta și idealul, ca fii și membri ai gloriósei națiunĭ române!.... Mai vorbesc apoi d-l Dr. *Ioan de Vajda-Voevod*, d-l protopop gr. or. *Tulliu Roșescu*, d-l prof. în pens. *I. P. Florantin*, cand. de adv. *Ioan Giurgiu*. In veselie și animație generală și între frumóse cântărĭ și doine românescĭ se continuă astă frumósă convenire românéscă, de carĭ așa de rare aicĭ în cuibul „culturii" maghiare.

*Eu.*

## Prin ce mijlóce póte asociația Raiffeisen

*sĕ promoveze raporturile economice din comunele nóstre?*

(Conferență ținută la congresul 18 al societăților Raiffeisen în Sibiiu, de Mihail *Ambrosi*.)

— Fine. —

Vedețĭ așadar din acestea, că societatea este asigurată în deajuns, întâiŭ prin garanțĭ, apoi prin lăsarea ca un fel de zălog a vitelor, și póte sĕ procure chiar și celui mai sĕrac, dér sirguincios sătén, câte o vită prețiósă. Prin aceea însĕ, că pe lângă garanțĭ, fie ei orĭ cât de singurĭ, rĕmâne și vita zălogită, desărcinăm pe garanțĭ și împedecăm totodată risipirea ușuratică; căcĭ noi scim fórte bine, că adesea orĭ se duce vaca la tîrg, numai fiindcă așa îĭ place nevestei nesocotite séu fetei, căreia îĭ place luxul.

Cât de prețiósă mai este și controlarea hranei și îngrijirei vitelor! Deja conscienţa, că ochii cercetătorĭ ai comitetului, de a căruia părere trebue sĕ țină sémă, îĭ supraveghiază purtarea, îl îndémnă la îngrijire mai bună, la curățenie și hrană și fiind-că scie, că comisiunea însărcinată cu inspectarea vitelor, din timp în timp se va uita și în curtea și grajdul sĕu, pune mâna mai cu inimă, căcĭ décă nu, apoi i-se face dojană prietenéscă din partea comisiunei.

Póte ar dice cineva: Cum? Cel ce capĕtă vită, sĕ rĕmână dator trei anĭ de dile și cu procentele? La acésta rĕspund, că este de ajuns, décă cel ce ține vita, îșĭ dă ostenélă sĕ o îngrijéscă și hrănéscă în trei anĭ, décă îșĭ face datoria atât el, cât și comisiunea în mod cinstit va fi de sigur în stare nu numai sĕ plătéscă capitalul și procentele, dér va avé și un câștig frumos. Vițéua décă o va îngriji bine și are puțin noroc, îĭ fată în al doilea an; laptele îl va da copiilor, orĭ îl va face unt, ér vițelul îĭ va servi sĕ plătéscă datoriile.

Décă respectivul a luat douĕ vițele, în al doilea an va puté începe sĕ le prindă la jug și îșĭ va puté gunoia pămêntul sĕu părăsit și neîngrijat, de unde va puté avé de asemenea folos; ér din cele douĕ vacĭ frumóse, pe carĭ și le-a crescut singur din vițele, de sigur îĭ va mai rĕmâné una, și décă s'a purtat bine, institutul de credit încă nu va fi atât de tiran, ca sĕ nu-l mai aștepte un an, pentru ca sĕ-șĭ pótă acoperi datoria numai din prăsilă.

Acest sistem de împrumut și în același timp de economie, se póte recomanda pentru a fi întrodus în tóte comunele sĕrăcite unde se cultivau viile, căcĭ piedêndu-șĭ venitele, ce le avéu din vii, înĭtot locul au ajuns de șĭ-au vîndut vitele, mulțĭ agricultorĭ nu mai au ce prinde la jug, ér pămênturile de pe cóste dau din ce în ce mai puțină recoltă. In asemenea împrejurărĭ un simplu împrumut, luat pentru cumpĕrarea de vite, ajunge puțin, căcĭ în scurt timp nevoia te silesce, sĕ-țĭ vindĭ vaca indispensabilă, pe când așa prin împrumutul cu contract împedecăm vîndarea nesocotită și forțăm pe amicul nostru sĕ-șĭ acopere trebuințele cele mai urgente din utilisarea forțelor de muncă ale căsenilor sĕi, carĭ de multe orĭ rĕmân neutilisate.

Vețĭ rĕspunde póte: bine, bine, dér după cei trei anĭ amicul nostru va avé érăși mână liberă și póte sĕ facă cu vaca, care este acum proprietatea lui, sĕ facă ce vré el și nevasta lui. Apoi se înțelege că nu poțĭ ține pe cineva vecĭnic sub tutelă, dér sĕ speră că ómenii încetul cu încetul vor învĕța sĕ aprecieze valórea unei vacĭ bune de prăsilă și, prin îngrijire bună, sĕ scótă din lapte și vițel atâta, cât scotea mai înainte din *vîndarea* unei vacĭ rĕu ținute. Noi am făcut și în privința acésta cele mai bune esperiențe.

Nu pot retăcé că o asemenea acțiune de ajutorare va da bărbaților conducĕtorĭ și funcționarilor dela societățĭ grijĭ nouĕ și muncă nouă, de sigur însĕ și bucurii nouĕ. Căcĭ acela nicĭ n'ar fi adevĕrat bărbat după dorința lui Raiffeisen, care sĕ nu simță bucurie, când vede resultatul palpabil al creațiunei cinstite, în înflorirea individului și a totalității, la care a lucrat și dênsul.

Este indispensabil însĕ, ca acolo unde se va întroduce cumpărarea de vite propusă, sĕ se întroducă totodată și asigurarea vitelor, pentru ca întreprinderea sĕ fie scutită de orĭ ce pericole, atât încât privesce societatea, cât și pe individ. Asigurarea vitelor însĕ, póte ce e drept sĕ se sprijinéscă pe societatea Raiffeisen, dér nu póte sĕ fie esecutată de ea însașĭ. Rolul acesta trebue sĕ-l ia asupra-șĭ éră secția locală a societății agricole, ale cărei sfaturĭ nu trebue negligiate nicĭ la cumpĕrarea vitelor.

Causa însĕ nu póte da bune resultate, de cât sub controla severă a bărbaților conducĕtorĭ, altmintrea s'a perdut și timp și ostenélă. Insemnătatea unui asemenea ajutor d-vóstră, onorațĭ congresiștĭ, o putețĭ fórte bine aprecia, căcĭ d-vóstră cunóscețĭ importanța vitelor de prăsilă pentru economie, d-vóstră, carĭ scițĭ, că lipsa de vite îĭ apasă pe țĕranii noștri nu numai materialicesce, dér și moralicesce. Credeți-mĕ, *că țĕranul nostru, cât timp mai are douĕ vacĭ în grajd, nu se gândesce la America; numai după-ce nu mai are cu ce pune în mișcare plugul și carul, se simte degradat*: Lumea nu-l mai numĕră între gospodarii cum se cade, și amărît în suflet, ia toiagul peregrinării. Décă e vorba sĕ lucreze cu diua, apoi se duce sĕ lucreze unde nu-l vĕd conaționalii lui, se duce în America, unde în atmosfera otrăviciósă a fabricilor se stinge moștenirea, veche săséscă: răbdarea și mulțumirea și în inima lui, ca o buruiană, prinde rădĕcinĭ rĕtăcirea, că *„banul este mai pe sus de cât familia, banul este mai mult de cât locul natal!"* De asemenea influențe sĕ ferim și pe cel mai neînsemnat din conaționalii noștri, și îl putem feri póte și prin atâta măcar, că nu-l lăsăm sĕ-i lipséscă din ocol vaca.

Politica nóstră economică trebue sĕ fie promovată și prin împărțirea venitelor ce resultă. Nu este ținta societăților Raiffeisen, ca sĕ procure ulucĭ (scocurĭ) noue la casele parochiale, nicĭ sĕ aurescă globurile de la turnurĭ, séu sĕ se scutescă locuitorii câte de 50 banĭ de ai școlei, ci este, ca sĕ se întărescă comunitatea economicesce și sĕ i-se potențeze forța de contribuire pentru necesitățile poporului și ale statului. Cum și în ce mod se póte face acésta, ni-o spune mintea și inima nóstră, décă ne adresăm la ele.

De aceea, stimațĭ congresiștĭ, sĕ ne dăm silința a ne conduce societățile nóstre Raiffeisen așa ca isvorul de banĭ, condus cu ajutorul lor prin satele nóstre, sĕ aibă influență fructificătóre asupra muncei țĕrănimei nóstre; căcĭ munca este isvorul nesecat al bunăstării și al mulțumirii, un mijloc contra decadenței în lăuntru și în afară.

---

NOU ABONAMENT LA

### „GAZETA TRANSILVANIEI".

**Cu 1 Octomvrie st. v. 1902**

se deschide nou abonament, la care învităm pe toțĭ amicii și sprijinitorii foiei nóstre.

Prețul abonamentului:

**Pentru Austro-Ungaria:** Pe un an 24 coróne, pe șése lunĭ 12 coróne, pe trei lunĭ 6 coróne, pe o lună 2 coróne.

**Pentru România și strĕinătate:** Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ, pe o lună fr. 3.50.

Abonarea se póte face mai ușor prin mandate postale.

*ADMINISTRAȚIUNEA.*

---

**Stipendii archidiecesane.** Cetim în „Unirea" din Blașiŭ: In ședința consistorială de la 20 Sept. 1902, Preaven. Consistoriu archiepiscopesc a împărțit următórele stipendii din fondurile archidiecesane administrate acasă:

| | | |
|---|---|---|
| din f. Șuluț: | 25 stip. în val. de cor. | 8160 |
| „ „ Papfalvi: | 1 „ „ „ „ „ | 240 |
| „ „ Tordai: | 1 „ „ „ „ „ | 200 |
| „ „ Dănuț: | 5 „ „ „ „ „ | 3000 |
| „ „ Baldi: | 4 „ „ „ „ „ | 640 |
| „ „ Negruț: | 3 „ „ „ „ „ | 400 |
| „ „ Bota: | 1 „ „ „ „ „ | 120 |
| „ „ Vancea: | 9 „ „ „ „ „ | 1980 |
| „ „ Tarța: | 1 „ „ „ „ „ | 140 |
| „ „ Liviu Pop: | 2 „ „ „ „ „ | 270 |
| „ „ Micu: | 2 „ „ „ „ „ | 360 |
| „ „ Cipariu: | 5 „ „ „ „ „ | 600 |
| „ „ br. Urs: | 10 „ „ „ „ „ | 2000 |
| „ „ I. Vlassa: | 1 „ „ „ „ „ | 340 |
| „ „ Filip: | 3 „ „ „ „ „ | 600 |
| „ „ Alutan: | 11 „ „ „ „ „ | 1120 |
| „ „ Chirilă: | 5 „ „ „ „ „ | 500 |
| „ „ Cutean: | 1 „ „ „ „ „ | 34 |
| „ „ Cerc. Oreștia | 1 „ „ „ „ „ | 80 |
| Total 91 studențĭ | . . . „ | 20784 |

Din fundațiunile administrate la stat s'au votat:

| | | |
|---|---|---|
| din f. Romonțan: | 26 stip. în val. de cor. | 6620 |
| „ „ Bobb: | 5 „ „ „ „ „ | 600 |
| „ „ Maior: | 1 „ „ „ „ „ | 120 |
| „ „ Vajda: | 4 „ „ „ „ „ | 560 |
| „ „ Klein: | 2 „ „ „ „ „ | 600 |
| Total 38 studențĭ | . . . „ | 8500 |

Afară de acestea Consistorul nostru în conțelegere cu Ordinariatul din Alba-Iulia, a împarțit din f. Hirsch 3 stipendii în valóre de cor. 1800.

Astfel numĕrul stipendiștilor e de 132, carĭ primesc suma de cor. 31084.

Clasificațĭ după studii sunt: 35 iuriștĭ, 4 mediciniștĭ, 5 technicĭ, 1 montanist, 77 gimnasiștĭ, 2 cadețĭ, 4 pedagogĭ, 1 comercialist și 3 fete (dintre carĭ 1 frecuentéză școla de industrie).

## ULTIME SCIRI.

### Primirea studenților italienĭ.

(Telegr. „Gaz. Trans.")

**Predeal** 8 Octomvrie. Primirea studenților italienĭ la Predeal a fost fórte entusiastă. Din partea studențimei române din Bucurescĭ a eșit spre întêmpinarea cameradilor italienĭ o delegație numĕrósă, în numele căreia d. *Bușilă* a pronunțat un discurs în limba italiană. S'a intonat imnul italian și „Deșteptă-te Române". In numele tinerimei din Transilvania a rostit un discurs d. Dr. Sextil *Pușcariu* în limba francesă.

**Bucurescĭ**, 9 Octomvrie. Incepênd dela Predeal la tóte stațiunile mai însemnete, la Azuga: Bușteni, Sinaia, s'a făcut studenților italienĭ carĭ au venit cu acceleratul de erĭ după amédĭ, o primire splendidă. Garele erau ințesate de public și li-se ținură discursurĭ de binevenire La Ploescĭ mai ales era adunată lume imensă. Eșiseră spre întêmpinare școlarii liceali cu stégul. S'a cântat imnul național italian și român și s'au ținut douĕ vorbirĭ.

La Bucurescĭ afluența populațiunei la gara a fost extraordinar de mare, așa în cât se adunaseră peste 30 de mii ómenĭ în gară și în stradele pe unde au trecut studenții. După sosire a fost serată de ceaiŭ. Adĭ va fi recepție la biblioteca fundațiunei Carol I.

## Literatură.

Din compositiunile pline de melodii românescĭ ale mult regretatului compositor român *Ciprian Porumbescu*, tipărite și edate în edițiunĭ poporale de d-na Marióra *Rațiu* născută Porumbescu, se află de vêndare la Tipografia nóstră următórele piese:

*„Imn de urare"* cu douĕ vocĭ, *„Hora Prahovei"*, *„A cădut o rază lină"* cu voce, *„Fluturaș de nópte"* polcă. *„Frunză verde mărgărit"* cânt poporal, *„Pe câmpiile Stupcei"* polca mazurca, *„Fata popii"* cânt poporal. Fie-care bucată costă 1 cor. plus 10 banĭ porto. *„Basme Iașene"* vals, 3 cor. plus 10 banĭ porto. *„Potpouriu"*, *din opereat „Crai nou"* 4 cor. plus 10 banĭ porto.

### Sosițĭ în Brașov.

Pe diua de 8 Octomvrie 1902.

H. Europa: Coczi, Sibiiu; Kleinwert, Oradea; Rotbaum, Neumann, Praga; Rappaport, Sătmariu; Szontagh, Arad; Kádár, Ada; Dalnoki, Brașov; Bungyerszki, Bács-Szt.-Tamás; Baron Fiath, Akó; Conte Wolkenstein, B. Keresztur; Baron Balinth, N. Ernye; Conte Teleki, Gernyeszeg; Fulner, Sătmariu; Grossmann, Praga; Schverz, Ascher, Pollák, Urbach, Ripper, Appelt, Viena; Farbaky, Kobeld, Molnár, Pesta; Cohuny, Rusciuc; Brand, Sinaia; Stovieck, Strassburg; Marenholz, Berlin Constantinovicĭ, Călărașĭ, Vacek, Stefan-Vodă.

---

**Domnii abonențĭ ai fóiei nóstre, carĭ nu șĭ-au reînoit încă abonamentul sunt rugațĭ a-l reînoi neamânat ca sĕ nu li se întrerupă regulata espedare a diarului.**

*Administrațiunea*
„Gazetei Transilvaniei".

*Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.***
*Redactor responsabil: **Traian H. Pop.***

## Dela „Tipografia A. Mureşianu" din Braşov, se pot procura următórele cărţi:

(La cărţile aici înşirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arětat, încă 25 banĭ pentru recomandaţie.)

### Scrierĭ scolare.

*Recompensele şi pedepsele* în şcóla poporală, studiu pedagogic de *d. Daniu*, cu un adaus, 64 pag. format mare. preţul 60 banĭ, sĕ póte procura dela Tipografia A. Mureşianu, precum şi dela autor şi n di librariĭ.

*Cântul în şcóla poporală* de *Iuliu Pop*, invěţător în Năsĕud. Teoriă, praxă şi cântărĭ. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Preţul 60 b. (cu posta 66 b.)

*Manual catechetic* pentru primii anĭ şcolasticĭ, ca îndreptar pentru catecheţĭ, învěţătorĭ şi părinţĭ, prelucrat de *Basiliu Rațiu*, profesor la seminariul din Blaşiu. Preţul 80 b. (cu posta 90 b.)

*Gramatica limbei române*, pentru şcólele inferióre, prelucrată după sistemul fonetismului modern, de *Ioan Papiu*. Partea I. Etimologia. *Ediţiunea II.* Preţul 50 banĭ.

**„Invěţătură creştinéscă"** sĕu *Catechismul mare* pentru tinerimea greco-cat. *Ediţiunea III.* (1898). Cu binecuvêntarea episcopului de odinióră al Gh-rlei, Ioan Alexi. Noua ediţiune a apărut cu îmbunĕtăţirĭ şi e tipărită cu ortografia cu semne. Conţine 284 pag., format 8⁰, e legată solid şi costă cor. 1.60 (cu posta cor. 1.80).

*„Carte de cântece* pentru tinerimea şcolară adunate şi aranjate de Ioan *Dariu*". A apărut numai acum şi conţine: hore, marşurĭ şcolastice şi eroice, elegii, imnurĭ, şântece religióse şi alte multe soiurĭ alese din cele mai frumóse şi de cei mai vestiţĭ poeţĭ aĭ noştri. Costă 50 b. (plus 10 b. p.)

*Oral general* pentru şcóla română cu 6 clase şi cu un singur învěţător de Georgiu Magyar. Preţul 80 b. (+ 10 b. p.)

**Indreptar teoretic şi practic** pentru **ămêntul intuitiv** în folosul elevilor preparandialĭ, a invěţătorilor şi a altor ómenĭ pe şcólă de V. Gr. *Borgovan* prof. de pedadogie. Ediţiunea III. Preţul 2 cor. 40 banĭ (+ 10 b. p.)

**Scriptologia.** sĕu modul de a învěţa cetitul scriind. Indreptariu pentru invěţătorĭ la tractarea Abecedarului de Basiliu *Petri* prof. preparandial pens. Preţul cor. 2 (+ 10 b. p.)

**Curs practic de limba maghiară pentru** şcólele popor. rom. întocmit pe basa nou lui plan ministerial de invěţ. de Ioan *Dariu* cu concursul mai multor bărb-ţĭ de şcólă. Partea I. pentru anul I-iu şi al II-lea de scólă. Preţul 32 banĭ (+ 10 b. p.)

**Aritmetică** pentru şcólele poporale de F. E. Lutz. Tradusă de un învěţător după a 9 ediţie germână. Anul I şi II. de şcólă. Numerii 110, —10—20 şi 20—100. Preţul 40 b. plus 5 b. porto.

### Scrierĭ istorice.

*Memorii din 1848—49* de *Vas. Moldovan*, fost prefect al Legiunei III în 1848—49. Preţul cor. 1 (cu posta cor. 1.10)

*„Colonel David baron Urs de Margina la Solferino şi Lissa"*, interesanta şi eminenta conferenţă, ce a ţinut'o d-nul colonel c. şi r. *Francisc Rieger* în reuniunile militare dela Braşov şi Sibiiu. Broşura conţine şi două portrete bine reuşite ale baronului Urs, unul din anii de mai înainte, când încă era major, ér altul din timpul mai recent; mai conţine şi o hartă a Lissei, cum şi ilustraţiunea mormêntului eroului nostru. Preţul 80 b. (plus 6 b. porto.)

*Viaţa şi operile luĭ Andreiŭ Mureşianu*, studiu istoric-literar de Ioan Raţiu, prof. ord. la preparandia din Blaşiŭ. Preţul 2 cor. plus porto 10 banĭ. Venitul curat al acestui op se va contribui la formarea unui fond pentru Internatul preparand-al din Blaşiŭ.

*„Pentru memoria luĭ Avram Iancu"*. Speechul ţinut către ministerul de interne D. Perczel prin d l Dr. Amos *Frâncu* în causa fondului pentru monumentul lui Iancu. Preţul este 1 corónă. In România 2 lei plus 5 banĭ porto.

*„Pintea Vitézul"*, tradiţiunĭ, legende şi schiţe istorice, de *Ioan Pop-Reteganul*. Cea mai completă scriere despre eroul Pintea. In ea se cuprind fórte interesante tradiţiunĭ şi istorisirĭ din tóte părţile, pe unde a umblat Pintea. Preţul 40 banĭ plus 6 banĭ porto.

*„Românul în sat şi la óste"*. Acesta este titlul unei nouě cărticele, ce d-l *Ioan Pop Reteganul*, cunoscutul şi meritatul nostru scriitor poporal, a dat literaturei române. Preţul 20 b., cu posta 26 b.

*„David Almăşianu"*, schiţe biografice de *Ioan Popea*. Broşura acésta, presentă şi multe momente de însemnătate istorică. Preţul 60 b. (cu posta 66 b.)

*Lupta pentru drept* de Dr. Rudolf de Ihering traduc-re de Teodor V. Păcăţian. Preţul 2 cor. (+ 10 b. porto).

*„Ţĕranul român şi ungur din Ardeal"*, studiu psihologic poporal de I. *Paul*. Preţul 1 cor. (+ 5 b. porto).

*„Reflexiunĭ fugitive"* la cap. I din cartea lui Dr. Réthi László întitulat „Az oláh nyelv és nemzet megalakulása", scrisă de Arghirobarb. Preţul 40 banĭ. (+ 56 p.)

*Mănăstirea Putna* în Bucovina de Iraclie *Porumbescu*. Preţul 20 b. (+ 3 b. porto.)

Atragem atenţiunea cetitorilor asupra cărţilor de mai jos, carĭ se vênd cu preţurĭ reduse, ba chiar *numai pe jumĕtate, de cum s'au vêndut până acum.*

1) *Lascar Viorescu, O icónă a Moldoveĭ din 1851* de *Wilhelm de Kotzebue*. E cunoscută acéstă scriere ca o lucrare istorică de mare valóre în literatura nóstră. Conţine 268 pag. cu tipar curat şi hârtie de lux Preţul în loc de 4 cor., cum s'a vêndut până acum, este adĭ numai *2 cor.* (+ 30 banĭ porto).

2) *Poesii* de *Veronica Micle*, regretata nóstră poetă. Conţine 144 pag. In loc de 3 cor., se vinde numai cu *1 cor. 50 b.* (+ 10 b. porto).

3) *Poesii complecte* de Carol *Scrob*. Numele acestui autor este de asemenea bine cunoscut literaţilor noştri şi poesiile lui ocupă un loc frumos în literatura română. Preţul s'a redus dela 4 la *2 cor.* (+ 20 b. porto).

7) *„Vreĭ sĕ te iubéscă bărbatu?"* Broşura cu acest titlu conţine poveţe practice seriόse şi fórte potrivite pentru familiile bune. Preţul dela 1 cor s'a redus la 50 b. (+ 5 b. porto).

4) *Instrucţiunea gimnasticeĭ* în şcólele de băeţĭ şi de fete. Cu 57 figurĭ în text, de *P. Ionescu*, profesor de gimnastică la liceul Lazăr şi la şcóla normală de institutorĭ din Bucurescĭ. Preţ. în loc de 3 cor. e 1 cor. 50 b. (+ 10 b. porto) De lipsă e mai cu sémă pentru învěţătorĭ.

5) *Originea monedelor* (a banilor) de *M. C. Suţu*, o interesantă conferenţă ţinută la Ateneul Român din Bucurescĭ. In loc de 1 leu se vinde cu 50 banĭ.

6) *Poesii* de *F. M. Stoenescu*. Este o carte mare de 252 pag. cu esterior plăcut şi bine îngrijit. Autorul e de asemenea cunoscut în literatura română şi versurile sale frumóse nu au lipsă de laudă, căcĭ se laudă de sine. In loc de 4 cor. se vinde cu 2 cor. (+ 10 b. porto.)

### Cursul la bursa din Viena.

Din 8 Octomvrie n. 1902.

| | |
|---|---|
| Renta ung. de aur 4% | 120 10 |
| Renta de corόne ung. 4% | :7 80 |
| Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% | 90 30 |
| Impr. căil. fer. ung. in argint 4½% | 97.85 |
| Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis. | 98.— |
| Bonurĭ rurale ungare 4% | 204 25 |
| Bonurĭ rurale croate-slavone | 160.— |
| Impr. ung. cu premii | 1(0 80 |
| Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin | 100.60 |
| Renta de argint austr. | 120.50 |
| Renta de hârtie austr. | 100.— |
| Renta de aur austr. | 92.10 |
| Losurĭ din 1860. | 150 75 |
| Acţii de-ale Băncei austro-ungară | 15.87 |
| Acţii de-ale Băncei ung. de credit | 723.— |
| Acţii de-ale Băncei austr. de credit | 683.25 |
| Napoleondorĭ | 19 04 |
| Mărcĭ imperiale germane | 116 97½ |
| London vista | 239.40 |
| Paris vista | 95 12½ |
| Rente austr. 4% de corόne | 95 05 |
| Note italiene | — — |

### Cursul pieţei Braşov.

Din 9 Octomvrie n. 1902.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnot rom. | Cump. | 18.90 | Vĕnd. | 18.94 |
| Argint român. | „ | 18.80 | „ | 18.88 |
| Napoleond'orĭ. | „ | 19.04 | „ | 19.07 |
| Galbenĭ | „ | 11.20 | „ | 10.30 |
| Ruble Rusescĭ | „ | 2.54 | „ | —.— |
| Mărcĭ germane | „ | 117.25 | „ | —.— |
| Lire turcescĭ | „ | 21.40 | „ | 21.50 |
| Scris fonc. Albina 5% | | 101.— | „ | 102.— |